

วารสารพุทธมัคค์
JOURNAL OF BUDDHAMAGGA

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)
Vol. 5 No. 1 (January – June 2020)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำวารสารพุทธมัคค์ให้เกิดขึ้นในสำนักเรียน
2. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาวารสารพุทธมัคค์ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI
3. เพื่อให้มีวารสารที่ได้มาตรฐานสำหรับตีพิมพ์ผลงานของบุคลากรภายในและภายนอกสำนักเรียน

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMSUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) สำนักงานวารสารพุทธมัคค์ ภูมิคุณแม่ชาลั้ง
ห้อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัญสนิทวงศ์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร 0860864258

ที่ปรึกษา

พระเทพปัญญามุนี	เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระราชติลก, ดร.	ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด
พระมหาสมาน ธมมวชิโร	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญนา จานวีโร, ดร.	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยมหิดล
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

บรรณาธิการวารสาร

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยวามินทราธิราช
พ.ต.ท.หญิง ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีซอ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

พระมหาบุญนา จานวีโร, ผศ.ดร.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูปลัดสุรวุฒิ จันทมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
พระมหาวิโรจน์ ญาณวีโร, ดร.	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาสมเจต สมจारी, ดร.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาอดิเดช สติวโร, ดร.	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ดร.	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.วิรัตน์ กางทอง	พนักงานเกษียณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.สุชาติ บุษย์ชญาณนท์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.ประทีป พืชมทองกลาง	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ชาติเมธี หงษา	วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ภาสิต สุขวรรณดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ผศ.ดร.ปณณพงค์ วงศ์นาศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
ผศ.ดร.บุญมี พรธรรมา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.บารมี อริยะเลิศเมตตา	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.พิเศษ ดร.สรวิชัย วงษ์สอาด	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.กฤตสุขิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ทวิ เลี้ยวประโคน	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กำจร เพี้ยเอี่ยม	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย	วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.ธานี สุวรรณประทีป	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส
ดร.เมธา หริมเทพาธิป	สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์	นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

นายอริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ	นางคมณภัค กฤดากร ณ อยุธยา
นางสาวพรทิพย์ พุทธิกิตติวงศ์	นางสาวณัฐปรียา วิจิตรฐานะพันธุ์

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีที่ 5 สำหรับการจัดพิมพ์วารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม นี้ เป็นการบริหารจัดการวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI อย่างเคร่งครัดและมีความเข้มข้นตามไปด้วย สืบเนื่องจากวารสารได้รับการรองรับมาตรฐานจาก TCI แล้วนั่นเอง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการจัดทำวารสารเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI ทางกองบรรณาธิการวารสารจึงเชิญชวนนักวิชาการจากหลากหลายสถาบันส่งผลงานมาตีพิมพ์และทุกผลงานจะได้รับการตรวจประเมินอย่างรอบด้านจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงาน โดยวิธีการแล้ว ทางวารสารจะรับการตีพิมพ์ผลงานที่ไม่ละเมิดจริยธรรมทางวิชาการและจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 2 รูป/คน ประเมิน 1 บทความ และผู้ทรงคุณวุฒิ 1 รูป/คน จะประเมินบทความได้เพียง 1 บทความเท่านั้นในวารสารแต่ละฉบับ เพื่อรักษามาตรฐานทางวิชาการ

วารสารพุทธมัตต์ฉบับนี้ได้นำเสนอผลงานของนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. **อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (The Cultural Identity in Sustainable Tourism in Mae Hong Son Province)** โดย พระมหาพรชัย สิริวโร และคณะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวมี 3 ระดับคือ 1. อัตลักษณ์ทางกายภาพ คือ ลักษณะภายนอกที่แสดงออกผ่านบุคคล อุปกรณ์เครื่องใช้และสิ่งก่อสร้าง เช่น เครื่องนุ่งห่ม บ้าน เป็นต้น 2. อัตลักษณ์ทางจิตใจ คือลักษณะแรงจูงใจที่เกิดจากศาสนา ผลักดันให้เกิดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน เช่น การทำบุญตักบาตร การเคารพผู้ใหญ่ เป็นต้น 3. อัตลักษณ์ทางปัญญา คือ ลักษณะที่แสดงออกทางวัตถุผ่านเครื่องหมาย สัญลักษณ์และรูปแบบวิถีชีวิต รวมถึงการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน เช่น ภาษา การแพทย์ เป็นต้น การค้นหาตัวชี้วัดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้วางรูปแบบตัวชี้วัดไว้ 3 ระดับคือ 1. มิติทางกายภาพ ได้แก่ คำพูด ไพเราะ การแต่งกายสุภาพ มีการละเล่นในชุมชน บ้านเรือนเป็นระเบียบ มีอาหารพื้นถิ่นที่สะอาด และการแต่งกายตามแบบชาติพันธุ์ 2. มิติทางจิตใจ ได้แก่ มีบุคลิกเคารพผู้ใหญ่ อ่อนน้อมผู้อื่น มีจิตใจกลัวบาป และชอบทำบุญตักบาตร 3. มิติทางปัญญา ได้แก่ พูดภาษาชนเผ่าดั้งเดิม มีการละเล่น มีการแพทย์ มีสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมและป้องกันสิ่งแปลกปลอม ปลุกฝังค่านิยมด้านศีลธรรมในชุมชน และมีศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถานและข้าวของเครื่องใช้ของชาติพันธุ์

2. **พระพุทธศาสนา : อิทธิพล บทบาท และแนวโน้มในยุโรป (Buddhism : The influence of roles and trends in Europe)** โดย เดโซ แชน้ำแก้ว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า 1) อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในยุโรป เนื่องจากหลักแนวคิดและหลักดำเนินชีวิต เพราะที่เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ตามความจริงในธรรมชาติ มีสมาคมชาวพุทธที่พร้อมจะส่งเสริมฐานคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนาให้กับชาวยุโรปและองค์กรของคณะสงฆ์สามารถขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาไปยังต่างแดนหรือยุโรปได้ 2) บทบาทของพระพุทธศาสนาในยุโรป เนื่องด้วยวิถีแห่งการดำเนินชีวิต ได้แก่ ด้านสังคมที่เน้นความสุขทางใจและช่วยลดปัญหาสังคม ด้านวัฒนธรรมที่มีรากฐานด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาขนบธรรมเนียมประเพณี และศีลธรรม ด้านเศรษฐกิจที่มีการส่งเสริมให้เกิดแนวคิดแบบพอเพียงและลดความฟุ้งเฟ้อ ด้านการเมืองที่สนับสนุนให้เกิดการรู้จักเคารพหลักการ กฎระเบียบ กติกา และข้อบังคับต่าง ๆ และด้านการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมงานเขียนวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ชาวยุโรปสนใจศึกษาพระพุทธศาสนา และ 3) แนวโน้มของพระพุทธศาสนาในยุโรป เป็นแนวโน้มที่ดีของพุทธ

ศาสนาในยุโรป เช่น องค์การสหประชาชาติสนับสนุนการขยายตัวของพระพุทธศาสนาไปยังดินแดนตะวันตก มากยิ่งขึ้น การร่วมมือกันของกลุ่มชาวพุทธทั่วโลกทำให้องค์กรพุทธศาสนาเข้มแข็งขึ้นและผลจากกระบวนการนี้ แบบพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุโรป

3. การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นกลาง (An Analytical Study of Neutrality)
โดย ขวัญชัย ตั้งเรือนรัตน์ นิสิตปริญญาเอก ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ **พบว่า** แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นกลางแบ่งเป็นสองแนว คือแนวคิดเชิง อภิปรัชญาและแนวคิดเชิงสังคมประยุกต์ แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นกลางในสายตะวันตกมักเป็นแนวคิดเชิงสังคม ประยุกต์ เช่น หลักความยุติธรรมของเพลโต หลักความพอดีของศาสนาฮินดู เป็นต้น ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับความเป็น กลางในสาย ตะวันออกมักเป็นแนวคิดเชิงอภิปรัชญา เช่น หลักจุง-หยุน ของขงจื้อ หลักโยคะ ของศาสนา พราหมณ์-ฮินดู หลักมัชฌิมนธรรมของพุทธศาสนา เป็นต้น ในส่วนของการวิเคราะห์แบ่งประเภทของความเป็น กลาง พบว่ามีรูปแบบความเป็นกลางทั้งหมด 9 ประเภท คือ ประเภทกึ่งกลาง ประเภทเท่ากัน ประเภทสมดุล ประเภทไม่เอนเอียง ประเภทเสมอภาค ประเภทดุลยภาพ ประเภทพฤติกรรม ประเภทพอประมาณและประเภท ไม่ยึดติด โดยความเป็นกลางทั้ง 9 ประเภทสามารถจัดหมวดหมู่ใหญ่ๆออกมาได้ 2 หมวดหมู่ คือ ความเป็น กลางสัมบูรณ์ภาพ และความเป็นกลางสัมพัทธ์ภาพ

4. ทหารกับรูปแบบการสร้างความสงบในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท (The Soldier and the Pattern of Peace-Building according to the Theravada Buddhist Philosophy) โดย แม่ชีธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย และ พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย **พบว่า** แนวคิดของทหารในพุทธปรัชญาเถรวาทมองว่า ทหาร คือ บุคคลผู้ทำหน้าที่รบและ ปกป้องความสงบ แยกออกเป็น 2 แบบ คือ ทหารตามหน้าที่ โดยมีหลักใหญ่ๆเป็นการทำในฐานะรักษากับ ปกป้องตามอุดมคติของสังคม และทหารในฐานะอาชีพ เป็นความจำเป็นในการรักษารัฐไว้ ส่วนแนวคิดเรื่อง รูปแบบการสร้างความสงบในพุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบการสร้างความสงบทาง ศาสนา เป็นการสร้างความดีภายในใจหรือสร้างแรงขับเคลื่อนทางดีสำหรับการตัดสินใจทำดีแม้ในท่ามกลาง ความขัดแย้ง และ 2. รูปแบบการสร้างความสงบทางโลก เป็นการสร้างกระบวนการทางรูปธรรมต่อการตัดสินใจ ความขัดแย้งด้วยการประนีประนอมหรือแม้แต่การทำสงครามเพื่อพยายามหาความชอบธรรมให้กับการฆ่าด้วย การโยกย้ายจุดหมายที่จะทำนั้นว่ามีเหตุผลและสมควรมากน้อยเพียงใด แนวคิดเรื่องทหารกับรูปแบบการสร้าง ความสงบในพุทธปรัชญาเถรวาท วิเคราะห์ลักษณะสำคัญ 2 อย่างคือ 1. ทหารกับรูปแบบการสร้างความสงบ ผ่านการฆ่า พิจารณابนฐานเจตนาที่บริสุทธิ์และเป้าหมายของการฆ่าด้วย และ 2. ทหารกับรูปแบบการ สร้างความสงบผ่านคุณธรรม โดยทหารที่จะสร้างความสงบต้องทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองมากกว่าที่จะเน้นการ ฆ่าแบบทหารอาชีพกับการแย่งชิงซึ่งนำไปสู่ความไม่พอใจ และทำให้ความสงบเกิดขึ้นได้ยาก

5. ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องธรรมชาติของตัณหาในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาจรวาก (A Comparative Study of the Nature of Attachment in Theravada Buddhist Philosophy and Caravaka Philosophy) โดย พระเสนัง คมกัปปญโญ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย **พบว่า** 1. ตัณหาใน พุทธปรัชญาเถรวาท คือ ความทะยานอยาก 3 ประการ คือ 1. กามตัณหา ความอยากได้ความใคร่ในกามคุณ 5 ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่น่าใคร่ น่าพอใจ 2. ภวตัณหา ความอยากได้ในภพ เพื่อให้ความสุขที่จะให้ คงอยู่ตลอดไป ไม่เปลี่ยนแปลง 3. วิภวตัณหา ความไม่อยากรู้จักในความทุกข์ อยากพ้นไปจากความทุกข์ อยากให้ทุกข์ดับสูญไป 2. ตัณหาในปรัชญาจรวาก คือ ความอยากมีความสุข มี 3 ระดับ คือ 1. ตัณหาใน ระดับพื้นฐาน เป็นระดับในการดำรงชีวิตให้ดำรงอยู่ได้ เช่น อยากได้ปัจจัย 4 เพื่อดำรงชีพ เป็นต้น 2. ตัณหา

ในระดับกลาง เป็นระดับที่สร้างแรงกระตุ้นให้มีการพัฒนาการเสพความสุข ความสะดวกสบาย 3. ตัณหาระดับกิเลส เป็นระดับที่หมกมุ่น พุ่มเฟิย เพื่อสนองกิเลสที่ไม่รู้จักพอของตน 3. เปรียบเทียบแนวคิดของตัณหาในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาจรวาก ดังนี้ พุทธปรัชญามองตัณหาว่า เป็นอกุศลธรรม เป็นรากเหง้าของความทุกข์ทั้งปวง มนุษย์ประสบความทุกข์เพราะมีตัณหา ดังนั้น พุทธปรัชญาจึงสอนให้ดับตัณหาที่เป็นเหตุแห่งความทุกข์ และเพื่อให้ถึงความสุข 3 ประการ คือ 1. ความสุขในโลกนี้ ได้แก่ ความสุขในปัจจุบันนี้ 2. ความสุขในโลกหน้า ได้แก่ สวรรค์ 3. สุขในพระนิพพาน ได้แก่ การดับกิเลสที่เป็นเหตุแห่งความทุกข์ ถึงสุขที่ไพบูลย์ ไม่ต้องประสบทุกข์ในวัฏฏสงสารอีกต่อไป ส่วนปรัชญาจรวาก มองตัณหาว่า ไม่ใช่สิ่งชั่วร้าย แต่เป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์รู้จักการเสพสุข ตัณหาเกิดขึ้นพร้อมการเกิด และดับไปพร้อมกับการตาย มนุษย์ผู้ฉลาดต้องรู้จักการนำตัณหามาใช้ประโยชน์ ดังนี้ 1. กระตุ้นให้มนุษย์ปรับตัวเพื่อความอยู่รอด 2. กระตุ้นให้เกิดการเสพสุข เช่น การคิดสูตรอาหารอร่อย เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น 3. กระตุ้นให้เกิดการสร้างเทคโนโลยีและความสะดวกสบาย เช่น ผลิตรถยนต์ ผลิตรศพ์เพื่อใช้สื่อสาร เป็นต้น ดังนั้น มนุษย์ผู้ฉลาดจึงต้องรู้จักนำตัณหาสร้างประโยชน์ ความสุข ความสะดวกสบายให้มากที่สุด 4. กระตุ้นให้เกิดการป้องกัน เช่น คิดค้นยารักษาโรค เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการมุ่งเน้นให้เสพสุขให้มากที่สุดและลดความทุกข์ให้เหลือน้อยที่สุดนั่นเอง

6. กลยุทธ์การปรับตัวองค์กรเข้าสู่ยุค 4.0 (The Strategy for Organization Adjustment in 4.0 Era) โดย จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และ ชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย **พบว่า** ทุกการเปลี่ยนแปลงของการทำงาน ก็คือความท้าทายให้ได้ลองทำสิ่งใหม่ๆ ดังนั้น ยุค 4.0 ก็เสมือนการได้ปีนขึ้นภูเขาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ แต่ถ้ามัวยืนมองอยู่ด้านล่าง คุณก็จะไม่มีวันรู้เลยว่ายอดเขานั้นสวยงามขนาดไหน ซึ่งในบางครั้งอาจทำให้เหนื่อยหรือรู้สึกท้อบ้าง แต่เมื่อไปถึงวันที่ประสบความสำเร็จ คุณจะรู้สึกภูมิใจและเป็นคนใหม่ที่เก่งขึ้น มีความสามารถที่สูงขึ้น ที่สำคัญคุณสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองให้มากขึ้นเรื่อยๆ ต่อไปได้ไม่ยากเลย เพราะฉะนั้น ยุค 4.0 จะไม่น่ากลัวอีกต่อไป ถ้าคุณให้ความสำคัญกับการปรับตัว การทำงานเป็นทีม การสร้างภาวะผู้นำและการพัฒนาเพื่อต่อยอด และไม่ว่าจะอยู่ในยุค 4.0 หรืออยู่ในยุคใดก็จะมีอะไรมาแทนที่ความสามารถของคุณได้อย่างแน่นอน

7. พุทธศาสนา : แนวคิดเรื่องสันติสุข (Buddhism : The Concept of Peace) โดย ประภาส แก้วเกตุพงษ์ และ วิเชียร แสนมี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น **พบว่า** สันติสุขสามารถเกิดขึ้นได้โดยยึดหลักธรรมาธิปไตย ด้วยการปฏิบัติตามหลักศีล 5 หลักทศ 6 หลักไตรสิกขา และสัปปุริสธรรมหรือคุณสมบัติของคนดี ทั้งพระสงฆ์และฆราวาสสามารถที่จะนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้กับบุคคลในสังคมทุกฐานะไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์หรือฆราวาส เพื่อพัฒนาชีวิตของทุกคนในสังคมให้มีศรัทธา หิริโอตตปปะ พุสัจจะ วิริยะ สติ ปัญญา สันติสุข เป็นความสงบสุขภายนอกและภายใน เป็นสุขทางกายและสุขทางใจ โดยหลักพุทธธรรม ตามที่กล่าวมาเป็นแนวทางให้เห็นหลักธรรมปฏิบัติที่จะนำสังคมไปสู่ความสงบสุข การขจัดความเป็นอกุศลจิตที่เกิดจากความคับแค้น พยาบาท ด้วยความรู้ ความเข้าใจ ในโทษภัยและคุณประโยชน์ จึงต้องพัฒนาไปพร้อมกันทั้งสองด้านจึงจะพบสันติสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

8. การถอดบทเรียนโครงการแก้ไขจุดเสี่ยงทางถนนในชุมชนโดยหน่วยจัดการร่วม (NODE) ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (Lessons learned of Local Community Road Safety Project by Pra Nakhon Sri Ayutthaya Province's NODE, Health Learning Center, Thai Health Promotion Foundation) โดย อุดมกฤษฎี ศรีนนท์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะ **พบว่า** งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการถอดบทเรียน โครงการแก้ไขจุดเสี่ยงทางถนนในชุมชนภายใต้การดำเนินงานของหน่วยจัดการร่วม NODE ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(สสส.) เป็นการถอดบทเรียนสรุปการดำเนินงานของโครงการจัดการ จากการทำเนิงานโครงการเป็นระยะเวลา 18 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 – มีนาคม 2563 ผลการถอดสรุปบทเรียนของทุกพื้นที่จำนวน 6 พื้นที่ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ทุกพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการทำเนิงานโครงการ โดยมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุเป็น 0 หลังดำเนินโครงการ การศึกษาวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้ชุมชนทำวิจัยโครงการอย่างเป็นระบบด้วยชุมชนเอง เช่น การออกแบบวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิจัยเพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนมากขึ้น

9. พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของชาวบ้านในชุมชนวังทรัพย์สิน ตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (The Behavior of Five-Precept Practice of the People in Ban Wang Sub Sin Community in Cha Maeb Subdistrict, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya) โดย พระครูสิทธิวิราคม และคณะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย **พบว่า** พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของชาวบ้านในชุมชนบ้านวังทรัพย์สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านความสนใจในการรักษาศีล รองลงมาคือ ด้านผลของการรักษาศีล ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ ด้านศีล 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของชาวบ้านในชุมชนบ้านวังทรัพย์สิน ตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเพศชายมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 สูงกว่าเพศหญิง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ชาวบ้านในชุมชนบ้านวังทรัพย์สินที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นสูงกว่าระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความสนใจในการรักษาศีล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านผลของการรักษาศีล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านศีล 5 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

10. การจูงใจตนเองในแนวทางหลังนวยุค (Self-Motivation : Postmodern Approach) โดย เมธา หริมเทพาธิป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา **พบว่า** 1. แนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจที่สำคัญ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจที่สำคัญ ได้แก่ 1) แนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม เชื่อว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจูงใจคือความต้องการผลตอบแทนที่จะได้รับ 2) แนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม เชื่อว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจูงใจคือแรงผลักดันจากภายในตัวบุคคล 3) แนวคิดของกลุ่มปัญญานิยม เชื่อว่า การจูงใจในการทำพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการที่บุคคลใช้ความคิดพิจารณา 4) แนวคิดของกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม เชื่อว่า การจูงใจเป็นผลมาจากความคาดหวังและคุณค่าของผลตอบแทนที่จะได้รับ 2. ปรัชญาหลังนวยุคเป็นปรัชญากระบวนทรรศน์ที่ 5 ของมนุษยชาติซึ่งมีปรัชญาอยู่ 2 สาย คือ ปรัชญาหลังนวยุคสายสุดขั้วและปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง 3. การจูงใจตนเองในแนวทางหลังนวยุคสายกลางเป็นการจูงใจบนพื้นฐานทางปรัชญาไม่ยึดมั่นถือมั่น ใช้อรรถปริวรรตเป็นเครื่องมืออย่างมีวิจารณญาณ มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มีการจูงใจตนเองด้วยพลังสร้างสรรค์ มีพลังปรับตัว พลังร่วมมือ และพลังแสวงหา เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

11. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สาขาวิชาปรัชญา : ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย (Developing the Instructional Model in the 21st Century Program in Philosophy : A Case Study of Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus) โดย อภิชัย พลายเนาว์ และคณะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย **พบว่า** 1. อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาปรัชญา ส่วนมากเป็นอาจารย์ที่อายุมากใกล้เกษียณอายุราชการ มีรูปแบบการสอนแบบบรรยาย โดยให้ผู้เรียนนั่งฟังอย่างเดียว มีการถามตอบเป็นบางครั้ง นักศึกษามีส่วนร่วมน้อย สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead) หรือโปรเจกเตอร์(Projector) มีการสอนโดยใช้ช่องทาง Social Network, Facebook, Line น้อย 2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สาขาวิชาปรัชญา ได้ใช้ขั้นตอนในขั้นเตรียมการ โดยที่อาจารย์ผู้สอนจะต้องทำ มคอ.3 เพื่อบอกถึงจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้นๆในการสอน บอกแผนการที่จะสอนกับนักศึกษา จนถึงขั้นสุดท้ายของการรายงานผล มอบหมายให้ทำงานกลุ่ม ค้นคว้าในประเด็นที่กำหนดให้ จากนั้นจะต้องนำเสนอหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนๆทุกคนช่วยกันวิพากษ์ จากนั้นอาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้สรุปประเด็นที่สำคัญให้ผู้เรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น 3. ผลการทดสอบปัญหาหรือโจทย์วิจัย จะต้องพัฒนาอาจารย์ผู้สอนก่อน โดยเน้นไปที่การอบรมสัมมนาให้นำสื่อเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการเรียนการสอน เพราะหลักการเรียนรู้สมัยใหม่คือ Teach Less, Learn More สอนให้น้อยแต่ให้ลูกศิษย์เรียนได้เยอะ นี่คือนวัตกรรมของการศึกษาสมัยใหม่ 4. อาจารย์ผู้สอนส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุมาก ไม่มีความเชี่ยวชาญในด้าน ICT และวิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ควรให้นักศึกษามีการศึกษาดูงานในต่างประเทศ

12. The Administration of Archaeological Sites in Buddhist Monasteries for Sustainable Development โดย Phramaha Mongkhokan Khangphanom Phrakhrupalad charoen vatdhano Phralikit Thinnapanyo Poonsak Kamol Mahachulalongkornrajavidyalaya University **พบว่า** การศึกษาครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการบริหารวัดของเจ้าอาวาสที่มีโบราณสถานในการบริหารจัดการโบราณสถานในวัดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นความสำคัญของวัดที่มีโบราณสถานเพื่อสร้างความยั่งยืนในการบริหารจัดการและพัฒนาให้เกิดขึ้น ดังนั้น หน้าที่ของเจ้าอาวาสในการบริหารวัดจึงต้องการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนในรูปแบบของการอนุรักษ์ในเชิงวัฒนธรรมและอนุรักษ์โบราณสถานอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานที่นั้น ๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะเข้าใจ และให้การร่วมมือของเจ้าของถิ่นอันมีประชาชนและองค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้นำและสร้างความเข้าใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวัดให้เกิดขึ้นต่อไป

13. ภาวะผู้นำเชิงพระพุทธในการแก้ไขปัญหาวิกฤตทางสังคม : กรณีศึกษาโรคระบาด (Buddhist Ledership in Solving Social Crises: A Case Studies of Epidemics) โดย พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย และคณะ **พบว่า** บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอหลักการปฏิบัติตนตามหลักเสขียวัตถของพระสงฆ์ในด้านการแพทย์และสาธารณสุขทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำเสนอภาวะผู้นำเชิงพระพุทธในการแก้ไขปัญหาโรคระบาดในสมัยพุทธกาลและในอดีต และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทและภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาโรคระบาดในปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำภิกษุสงฆ์ 500 รูป ทำการปิดป่าภัยโรคระบาดที่เมืองไพสาลีด้วยพระปริตรและตรัสเทศนารัตนสูตรรวม 7 วัน ด้านสาธารณสุขทรงวางหลักปฏิบัติ 14 ข้อ สำหรับวิธีการรักษาโรค ประกอบด้วย 3 วิธี คือ 1) การดูแลรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์ อาศัยพระภิกษุดูแลกันเอง บางครั้งพระพุทธเจ้าก็ลงมาดูแลด้วยพระองค์เอง และบางครั้งก็อาศัยหมอชาวบ้าน

2) การดูแลรักษาด้วยธรรมะ และ 3) การป้องกันการเกิดโรคด้วยข้อปฏิบัติสุขอนามัยในรุดงค์วัตร 13 ข้อ ส่วนเภสัชที่ทรงอนุญาต ประกอบด้วย 1) ชนิดที่เป็นรากไม้ 2) ฝาคที่เป็นยา 3) ยาชนิดที่ใช้ใบ 4) ยาชนิดที่ใช้ผล และ 5) ยาชนิดที่ใช้ยางไม้ ในสถานการณ์ปัจจุบัน คณะสงฆ์ไทยควรคำนึงและทบทวนข้อวัตรปฏิบัติว่าได้มีการปฏิบัติตามรุดงค์วัตร 14 ประการหรือไม่ มีความหย่อนยานในพระธรรมวินัยหรือไม่ อย่างไร และควรมีแนวทางปฏิบัติ แนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรืออย่างไร

14. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี (Factors Affecting Success in the Performance of Personnel of Bang Kwang Central Prison in Nonthaburi Province) โดย สิริรัตน์ ทุ่งสินธุ์ เฉลิมพงศ์ มีสมนัย และ จำเนียรราชแพทยาคม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช **พบว่า** (1) สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรีในด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านความก้าวหน้าในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรมนุษย์ และการธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรีในระดับปานกลางและ (3) ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำบางขวาง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การใช้ประโยชน์ทรัพยากรมนุษย์ และการธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการปฏิบัติงานในภาพรวมได้ร้อยละ 49.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานคือ ความสำเร็จในการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.378 (การจัดหาทรัพยากรมนุษย์) + 0.235 (การใช้ประโยชน์ทรัพยากรมนุษย์) + 0.211 (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) + 0.073 (การธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์)

15. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) วิชาสุดท้ายที่มหาวิทยาลัยไม่ได้สอน เล่ม 2 โดย วรัชยาพรหมสุวรรณ และ ประทีป พิษทองหลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา **พบว่า** หนังสือได้ตอบโจทย์การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องสร้าง “ทักษะเพื่ออนาคต” โดยได้รวบรวมสุนทรพจน์ที่มีเนื้อหาโดนใจ ผู้อ่านได้เป็นอย่างมาก มีความหมายที่ลึกซึ้ง ทำให้ผู้ที่ได้อ่านนั้น ได้ไตร่ตรองและคิดตามได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อ่านอีกด้วย และในเนื้อหาของสุนทรพจน์ที่ผู้กล่าวแต่ละท่าน ได้กล่าวมานั้น ก็จะมีมีความแตกต่างกันออกไป ทำให้น่าสนใจและยังสามารถนำมาปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และในเนื้อหาของสุนทรพจน์ที่ผู้กล่าวแต่ละท่านได้กล่าวมานั้น เป็นประสบการณ์จริงในชีวิต เป็นเรื่องยากที่บัณฑิตจะเรียนรู้ได้เองจากตัวอักษรในหนังสือจากการเรียนในห้องเรียนในมหาวิทยาลัย เพราะเป็นประสบการณ์ที่ทุกคนจะต้องเผชิญหลังจากจบการศึกษานี้แล้วเท่านั้น นั่นก็คือชีวิตจริงนั่นเอง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ง
สารบัญ	ญ
อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (The Cultural Identity in Sustainable Tourism in Mae Hong Son Province) พระมหาพรชัย สิริวิโร และคณะ	1
พระพุทธศาสนา : อิทธิพล บทบาท และแนวโน้มในยุโรป (Buddhism: The influence of roles and trends in Europe) เดโช แชน้ำแก้ว	15
การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นกลาง (An Analytical Study of Neutrality) ขวัญชัย ตั้งเรือนรัตน์	25
ทหารกับรูปแบบการสร้างควมสงบในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท (The Soldier and the Pattern of Peace-Building according to the Theravada Buddhist Philosophy) แม่ชีธรรมอริฐาน พรบันดาลชัย และ พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี	33
ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องธรรมชาติของตัณหาในพุทธปรัชญาเถรวาท และปรัชญาจรวาก (A Comparative Study of the Nature of Attachment in Theravada Buddhsit Philosophy and Caravaka Philosophy) พระเส็นจ้ง คมกัรปญโญ	44
กลยุทธ์การปรับตัวองค์กรเข้าสู่ยุค 4.0 (The Strategy for Organization Adjustment in 4.0 Era) จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และ ชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ	54
พุทธศาสนา : แนวคิดเรื่องสันติสุข (Buddhism: The Concept of Peace) ประภาส แก้วเกตุพงษ์ และ วิเชียร แสนมี	63
การถอดบทเรียนโครงการแก้ไขจุดเสี่ยงทางถนนในชุมชนโดยหน่วยจัดการร่วม (NODE) ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (Lessons learned of Local Community Road Safety Project by Pra Nakhon Sri Ayutthaya Province's NODE, Health Learning Center, Thai Health Promotion Foundation) อุดมกฤษณ์ ศรีนนท์ และคณะ	74

พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของชาวบ้านในชุมชนวังทรัพย์สิน ตำบลชะแมบ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (The Behavior of Five-Precept Practice of the People in Ban Wang Sub Sin Community in Cha Maeb Subdistrict, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya) พระครูสิทธิวิราคม และคณะ	91
การจูงใจตนเองในแนวทางหลังนวยค (Self-Motivation : Postmodern Approach) เมธา หริมเทพาธิป	99
การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สาขาวิชาปรัชญา : ศึกษาารายกรณี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย (Developing the Instructional Model in the 21 st Century Program in Philosophy : A Case Study of Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus) อภิชัย พลายเนา และคณะ	108
The Administration of Archaeological Sites in Buddhist Monasteries for Sustainable Development Phramaha Mongkholkan Khangphanom Phrakhrupalad charoen vatdhano Phralikit Thinnapanyo Poonsak Kamol	118
ภาวะผู้นำเชิงพระพุทในการแก้ไขปัญหาวิกฤตทางสังคม : กรณีศึกษาโรคระบาด (Buddhist Ledership in Solving Social Crises: A Case Studies of Epidemics) พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม และคณะ	127
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี (Factors Affecting Success in the Performance of Personnel of Bang Kwang Central Prison in Nonthaburi Province) สิริรัตน์ พงษ์สินธุ์ เณริมพงศ์ มีสมนัย และ จำเริญ ราชแพทยาคม	138
บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) วิชาสุดท้ายที่มหาวิทยาลัยไม่ได้สอน เล่ม 2 วรัชยา พรหมสุวรรณ และ ประทีป พิษทองหลาง	149
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	154
การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารพุทธมัตต์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	156